

REFERENTIE No:

12352

INFORMATIEKOPIE:

Z
dbi, -/pl, -/ef
ZS
dges
dvv

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Kopie No. 15

AFDELING VERBINDINGEN

's-GRAVENHAGE, Lange Houtstraat 28
TEL Nos: 180309; 184000-284

ONTVANGEN CODEBERICHT

DATUM VAN ONTVANGST:
20 november 1959

BESTEMD VOOR:
min. v. b.z.

Dir./Afd.:

Visie

Ag. No.:

Dossier:

DATUM VAN AFZENDING:

17 november 1959

[no6672]

AFKOMSTIG VAN: djakarta
informatiekopie per koerier aan: singapore

PARAAAF/OPM:

per koerier

confidentieel

ten vervolge dezerzijds 582 en 628 moge, nu strijd grotendeels geluwd is, hieronder overzicht volgen ontwikkelingen rondom presidentieel decreet 6 inzake benoeming daerahbesturen.

zoals bekend kent Indonesie krachtens wet 1957 no. 1 drie klassen autonome gebieden, welke in hiërarchieke volgorde:

- a. daerahs eerste graad (provincies, waarmede groot djakarta gelijkgesteld),
- b. daerahs tweede graad (regentschappen en stadsgemeenten),
- c. daerahs derde graad (dorpen) aan de opzet waarvan op basis nieuwe bestel men echter nog niet is toegekomen.

daerahbestuur bestond uit legislatieve (volksvertegenwoordigende) daerahraad en executieve daerahbestuursraad. daerahraad verkoos uit zijn midden eigen voorzitter alsook leden bestuursraad. laatste college voorgezeten door daerahhoofd, eveneens door daerahraad doch niet noodzakelijkerwijze uit eigen midden gekozen. verkiezing daerahhoofd onderworpen aan bekrachtiging centrale regering. daerahhoofd en leden bestuursraad konden door daerahraad uit hun functie worden ontheven.

inmiddels zijn in de praktijk naast daerahhoofden als regionale organen de gouverneurs, residenten en regenten als centrale organen gehandhaafd.

decreet 6 bracht in hoofdzaak volgende wijzigingen:

- a. daerahhoofd, voortaan gouvernementsambtenaar, wordt benoemd door centrale regering; daerahraad stelt voordracht op doch deze is niet bindend.
- b. leden daerahbestuursraad (thans in lichaam dagelijks bestuur omgedoopt) worden eveneens benoemd, zoveel mogelijk uit kandidaten voorgedragen door daerahraad; deze leden zijn ondergeschikte medewerkers en adviseurs daerahhoofd.

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal worden gezegd, tenzij aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (zie lijnen).
2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend door de afdeling Verbindingen worden afgegeven.
3. Over de inhoud van een codeber. mag niet met verwijzing naar dat bericht per telefoon worden gesproken.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

Ref. No.: 12352

-2-

Rubricering: confidentieel

c. in deze constructie kunnen daerahhoofd en Leden dagelijks bestuur uiteraard niet door daerahraad worden afgezet.

d. omvorming daerahbestuur brengt mee dat afzonderlijke centrale bestuursambtenaren verdwijnen: daerahhoofd eerste graad krijgt titel gouverneur, idem tweede graad regent (bupati) of burgemeester (walikota): dualisme wordt aldus in plaatselijk bestuur opgeheven.

samengevat kan gezegd dat daerahs Legislatieve behouden doch dat hun eigen executieve ontnomen is. onbevooroordeelde waarnemer zal wellicht concluderen dat indien vroeger balans, althans theoretisch, naar daerahs overhelde - waarom regering als correctie haar bestuursapparaat aanhield - deze thans te ver ten gunste van centrum doorge- slagen.

zoals gemeld hebben politieke partijen, wier invloed in centrum reeds zeer verzwakt, zich heftig verzet tegen deze verdere aantasting van hun positie en wel thans in daerahs. uitzondering hierop vormden ipki (vide dzz. 628) alsmede psi, welke weinig te verliezen had.

kritiek baseerde zich op ondemocratisch karakter nieuwe opzet (doch hiertegenover stelde regering dat deze juist uitvloeisel was van aanvaarde geleide democratie) en onregelmatigheid c.q. onwettigheid presidentieel decreet aangezien art. 18 grondwet 1945 regeling plaatselijk bestuur bij wet dus in overeenstemming met parlement voorschreef. op laatste argument werd door seekarnoregering, welke overigens niet moede wordt grondwet als belichaming revolutionaire geest van 1945 en als panacee voor al indonesie's kwalen te verheerlijken, nimmer steekhoudend antwoord gegeven.

achter decreet 6 stond Legerleiding welke krachtens staat oorlog beleg reeds overwegende invloed in plaatselijke zaken had. nasution wenste deze invloed te verstevigen, communistische invloed in plaatselijk bestuur tegengaan en wellicht doelmatigheid daarvan bevorderen. dat verband hiermede en gezien haar grote aanhang op java pki in verzet partijen voorging zal geen verwondering wekken. zij ageerde rechtstreeks dan wel via sobsi. Leger nam hiertegen stelling door verschijningsverbod communistische harian rakjat voor tien dagen en voorts door discussie dit onderwerp in zuid sumatra en oost java te verbieden.

voornemen daerahbesturen het decreet onderling te bespreken werd verijdeld door minister binnenlandse zaken ipik die in plaats daarvan op enkele plaatsen conferenties met gouverneurs en daerahhoofden belegde. daar bleek al spoedig dat ipik niet bereid was over decreet zelf te

-3-

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

Ref. No.: 12352

-3-

Rubricering: confidentieel

spreken - dit zou immers in hoge adviesraad geschieden - doch slechts over wijze tenuitvoerlegging waarbij hij enig uitstel gedoogde. zijn onverzettelijkheid leidde er toe dat daerahraden hoofd in schoot legden en zich bereid verklaarden zich op basis nieuwe decreet te laten installeren en voordracht voor daerahhoofd in te dienen.

inmiddels vond 20 oktober confrontatie regering met oppositie tegen decreet in hoge adviesraad plaats, waarbij van diverse zijde o.m. afdit druk op president werd uitgeoefend. deze was naar verluidt wel bereid water in wijn te doen doch werd daarin geremd door nasution. gevolg was dat president volgende concessies deed waarvan betekenis niet moet worden overschat:

a. daerahhoofd zal eerst dan buiten voordracht worden benoemd indien daerahraad ook bij herhaalde voordracht geen kandidaten heeft gesteld die aan vereisten voldoen (n.h.v. behoudt regering ruimte tot manoeuvreren doordat vereisten daerahhoofd vaag omschreven o.m. moet hij bezielde zijn van geest van 17 augustus 1945 en mag nimmer verraad hebben gepleegd tegen onafhankelijkheidsstrijd).

b. daerahhoofd kan leden dagelijks bestuur speciale taak opdragen en deze kunnen namens hem toelichtingen in daerahraad geven (in feite geen wijziging, degradatie van gekozen besturend college tot benoemd advieslichaam wordt niet ongedaan gemaakt).

c. daerahhoofd is verantwoordelijk aan daerahraad doch kan door deze niet worden afgezet (het is moeilijk te zien hoe deze verantwoordelijkheid geldend kan worden gemaakt).

d. president zal ontwikkeling gedurende proeftijd een jaar volgen (dit bindt regering uiteraard tot niets).

deze beslissing waarvan het feit reeds op 21 oktober doch de inhoud eerst op 6 november werd publiek gemaakt heeft in partijpers slechts commentaar in pedoman opgeleverd doch dit psi-blad verdedigde reeds eerder decreet 6. men zou hieruit afleiden dat grote partijen ofschoon geen goedkeuring willende uitspreken, oppositie door pers nutteloos achten. suluh indonesia (pni) had reeds eerder geschreven dat men niet als in koloniale tijdperk in non-coöperatie zou kunnen vervallen doch strijd op legale wijze in staatsorganen moest voeren. pki heeft juist bekend gemaakt dat zij de progressieve wijzigingen actief zal helpen uitvoeren doch daarnevens tegen negatieve facetten decreet 6 strijd zal voortzetten langs parlementaire weg. uit feit dat ook communistische daerahraadleden voorgeschreven belofte krachtens decreet 6 aflegden was

-4-

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

Ref. No.: 12352

-4-

Rubricering: confidentieel

reeds gebleken dat pki niet tijd gekomen achtte het op krachtmeting te laten aankomen.

parlement heeft zich tot dusver zeer voorzichtig met kwestie beziggehouden. van voornemen om delegatie naar president af te vaardigen is het op advies rumambi (minister liaison parlement) niet gekomen. parlement zou - en hiervan was sprake - initiatiefwet ter regeling litigieuze kwestie kunnen opstellen doch men zal moeten afwachten of het hiertoe moed opbrengt. zodanige wet overigens onderworpen bekrachtiging president.

opvallend is dat geschil geheel getrokken in kader geleide democratie contra positie politieke partijen en i.p.v. verhouding centrum versus daerahs. dit ondanks feit dat juist daerahkwestie wellicht belangrijkste factor rebellie was. door militaire successen regering is deze kwestie op achtergrond geraakt doch onderliggende probleem voor indonesia van eerste orde is blijven bestaan. men is echter niet eens tot probleemstelling laat staan oplossing gekomen.

ontwikkeling van gehele kwestie wijst enerzijds op invloed nasution doch anderzijds niet dat soekarno aan zijn leiband loopt. zoals zo dikwijls speelde president ook hier gaarne zijn arbitraire rol. wijze waarop regering nieuwe bevoegheden zal uitoefenen zal wellicht meer licht werpen op macht nasution.

Laboyrie 687.

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal worden geantwoord. (zie lijnen).
2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend door de afdeling Verbindingen
3. Over de inhoud van een codeber. mag niet met verwijzing naar dat bericht per telefoon worden gesproken.
4. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.